

ZPRÁVA O ČINNOSTI VLASTIVĚDNÉHO SPOLKU ČESKOLIPSKA ZA ROK 2023

REPORT ON ACTIVITIES OF THE SOCIETY OF HOMELAND STUDIES IN ČESKÁ LÍPA DISTRICT IN 2023

Jaroslav Panáček

Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, náměstí Osvobození 297, 470 01 Česká Lípa; panacek@muzeumcl.cz

Publikační činnost

Kartounky v České Lípě v 18. až 20. století

Na konci roku 2023 byla vydána nákladem Vlastivědného spolku Českolipska a Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě kniha *Kartounky v České Lípě v 18. až 20. století*. Reprezentativní publikace historika Jaroslava Panáčka je komplexním zpracováním historie potiskování textilu a činnosti jednotlivých kartounek i jejich majitelů v České Lípě od sklonku 18. do první poloviny 20. století. Činnost těchto manufaktur zahrnuje období nejméně 150 let. V České Lípě lze určit zhruba deset konkrétních míst, kde kartounky působily, převážně podél břehů Ploučnice. Kniha obsahuje podrobné vylíčení historie českolipských kartounek, mnoho dokumentárního obrazového materiálu včetně množství nádherných mnohabarevných vzorů z kartounových vzorníků. Publikace má 320 stran a je vybavena německým a anglickým resumé. Je v prodeji ve Vlastivědném muzeu a galerii, českolipských knihkupectvích, Regionálním informačním turistickém centru v České Lípě a Centru textilního tisku v České Lípě. Slavnostní představení knihy, její křest a autogramiáda autora se konaly 14. prosince 2023 v Centru textilního tisku v České Lípě.

Sborník Bezděz 32

V září 2023 vydal spolek se spoluvydavateli Státním okresním archivem v České Lípě a Vlastivědným muzeem a galerií v České Lípě za finančního přispění dotačního programu Města Česká Lípa pro oblast kultury 32. číslo Vlastivědného sborníku *Bezděz* o rozsahu 248 stran s obsahem:

Miloslav Sovadina: Hynek z Dubé (1276–1309); Jiří Úlovec: Tvrz Tlustec u Jablonného v Podještědí; Jaroslav Panáček: Pět století dvora Chvistec u Pavlovic; Kateřina Sommerová: Muzeum na zámku Lemberk, část 2. – Jak vypadalo? A co se s ním stalo?; Miloslav Sovadina: Novinové články Ladislava Smejkala; Lukáš Blažej: Střevlíkovití brouci (Coleoptera: Carabidae) iniciálního stadia sukcese lesního spáleniště na Havraní skále v Jetřichovicích (severní Čechy); Petr Mužák: Současné možnosti sběru fosilií ze sedimentů svrchního cenomanu v okolí Maršovického vrchu (Dokeská pahorkatina); Jaroslav Panáček: Dvojitý život Stráže u České Lípy. Historie jedné zaniklé osady; Michal Gelnar: Neznámá sklářská huť na katastru obce Horní Prysk v Lužických horách; Jaroslav Panáček: Soupis majetku augustiniánského kláštera v České Lípě z 1. poloviny 18. století; Michal Gelnar: Nálezy hmotných pramenů po činnosti sklárny Augusta ve Falknově-Kytlicích; Petr Havránek: Dobývání železných rud u Horního Sedla; Jaroslav Panáček: Zpráva o činnosti Vlastivědného spolku Českolipska za

rok 2022; Petr Kozojed: Zpráva o činnosti Státního okresního archivu Česká Lípa za rok 2022; Zdeněk Vitáček: Zpráva o činnosti Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě za rok 2022; Eliška Vavříčková: 130 let Sklářského muzea v Novém Boru; Helena Braunová: Malé muzeum, velké výročí. 100 let Sklářského muzea v Kamenickém Šenově; Jiří Adamovič: Mgr. Petr Havránek sedmdesátiletý.

Spolkový web

V průběhu roku 2023 zařadil spolek za vydatné pomoci Centra mediivistických studií v Praze na své webové stránky do sekce Vlastivědné prameny Českolipska kompletní digitalizované sborníky Bezděz od 1. čísla z roku 1990 po 32. číslo z roku 2023. Badatelé a zájemci tak mají nyní možnost zde studovat nejenom ročníky 1.–56. časopisu *Mitteilungen des Nordböhmisches Excursions-Clubs*, všech deset ročníků předválečného časopisu Bezděz, ale i všechny sborníky Bezděz vydané naším spolkem. Na digitalizaci posledních pěti ročníků časopisu *Mitteilungen* z let 1934–1938 pracuje Centrum mediivistických studií. Po dokončení jejich digitalizace budou tak digitalizované prameny českolipské vlastivědy kompletní.

Výstavní činnost

Českou Lípou krok za krokem

Pro letní a podzimní sezónu roku 2023 připravilo město Česká Lípa prostřednictvím Regionálního turistického informačního centra ve spolupráci s Vlastivědným muzeem a galerií v České Lípě a Vlastivědným spolkem Českolipska venkovní výstavu nazvanou Českou Lípou krok za krokem, která se uskutečnila na deseti panelech na náměstí T. G. Masaryka a na dalších 28 panelech na ulicích širšího centra města. Na celkem 38 panelech měla veřejnost možnost seznámit se s historickou tváří České Lípy, tváří, jež mnohdy nenávratně zmizela. Pohlednice z různých období 19. a 20. století byly doprovázeny citacemi z článků a knih Ladislava Smejkal. Každý panel výstavy přinášel informace, drobné příběhy a fotografické detaily ze současnosti, které v osobitých kolážích grafika Rudolfa Živce vykreslily atmosféru našeho města. Slavnostní vernisáž se konala v pondělí 10. července od 15 hod. na náměstí T. G. Masaryka a výstava byla k prohlédnutí do konce října 2023.

Kartounky v České Lípě

Ve Vlastivědném muzeu a galerii v České Lípě byla 2. listopadu zahájena výstava o historii místních kartounek, manufaktur na potiskování tkanin. Výstavu připravili členové spolku Jaroslav Panáček a Magdalena Pujmanová. Výstava mapovala na 16 panelech jeden a půl století historie českolipských kartounek. Na výstavě se návštěvníci seznámili ve stručnosti s jejich historií včetně osudů jejich zakladatelů a dalších majitelů a s obrazovými dokumenty, které se po činnosti manufaktur dochovaly. Na výstavě byly předvedeny rovněž kartounové vzorníky, potiskovací formy a některé textilie z produkce českolipských kartounek. výstava trvala do konce roku 2023.

Přednášková a zájezdová činnost spolku

- 7. ledna 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Geoturistika v bývalém vojenském prostoru Ralska. Přednáška Petra Mužáka.
- 21. ledna 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Peripetie a serpentinami orální historie na Českolipsku. Přednáška Mgr. Tomáše Cidlíny.

- 4. února 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Bombardování Českolipska sovětským letectvem v květnu 1945. Přednáška Mgr. Michala Rádl.
- 11. února 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Rušná křižovatka dobrodruhů mezi Budyšínem a Prahou. Válečné zločiny a dobrodruzi na nejsevernějším pomezí Lužice a Čech v dubnu a květnu 1945. Přednáška Mgr. Radka Andonova.
- 4. března 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
T. G. Masaryk a Václav Havel ... prezidenti minulosti a přítomnosti. Přednáška Mgr. Martina Tichého
- 18. března 2023, Jazzklub U bílého černocho od 15 hodin
Členská schůze Vlastivědného spolku Českolipska
- 18. března 2023, Jazzklub U Bílého černocho od 16 hodin
Pálava a Lednicko-Valtický areál. Slovem a obrazem krásnou oblastí jižní Moravy. Přednáška Miloslava Sovadiny.
- 25. března 2023
Cyklus Putování za skláři. Návštěva sklárny Haidl & Syn (gotické sklo) a Studia Miracle (zdobení skla kovem) na Svojkově, návštěva sklárny Ajeto v Lindavě. Výlet autobusem, odjezd od muzea v 9 hodin. Provázela Magdalena Pujmanová.
- 15. dubna 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Středověké sklářství v Lužických horách aneb Co nám prozradily jejich lesy. Přednáška Michala Gelnara.
- 29. dubna 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Máchovo jezero – rybník mnoha jmen. Přednáška PhDr. Renaty Mauserové.
- 13. května 2023
Cyklus Krajem svaté Zdislavy: výlet do Mimoně. Dopolední procházka k barokním památkám města a odpolední výlet k Eustachově kapli. Výlet vlakem, odjezd z hlavního nádraží v 8:22 hodin.
- 27. května 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Všichni moji blízcí. Historie rodu, jehož kořeny jsou na Českolipsku. Přednáška JUDr. Tomáše Krause.
- 3. června 2023, Galerie Jídelna VMG v České Lípě od 14 hodin
Bitva u Hochkirchu 14. října 1758 a její ozvěny v našem regionu. Přednáška Bc. Jana Rucze
- 9. září 2023
Návštěva Českolipského muzea. Komentované prohlídky kurátorů výstav: „URBEX – opuštěná místa“ (začátek ve 14.00 hodin), „Kateřina Jiříčková: Momenty“ (začátek ve 14.30 hodin), „Tenkrát na severu (začátek v 15.00 hodin)

- 23. září 2023, klubovna muzea od 14 hodin
Cyklus Putování za skláři. K historii svítidel firmy Palme v Kamenickém Šenově – o rozvoji firmy významného lustrařského průmyslníka Eliase Palmeho a jeho následovníků. Přednáška Heleny Braunové.
- 14. října 2023
Cyklus Krajem svaté Zdislavy. Výlet do Útěchovic, Hamru na Jezeře a Stráže pod Ralskem. Výlet autobusem, odjezd z autobusového nádraží v 8:40 hodin. Provázet Mgr. Michal Panáček.
- 21. října 2023, klubovna muzea od 14 hodin
Českolipské kartounky. Historie kartounářského průmyslu v České Lípě od 18. do 20. století. Přednáška Ing. Jaroslava Panáčka.
- 4. listopadu 2023
Cyklus Putování za skláři a dušičkový výlet. Výlet do Kamenického Šenova na komentovanou prohlídku starého sklářského hřbitova a komentovanou prohlídku výstavy Luxus od Lobmeyra. Výlet autobusem, odjezd z autobusového nádraží v 7:48 hodin.
- 11. listopadu 2023, klubovna muzea od 14 hodin
Barcelona a katalánské pobřeží Španělska. Přednáška Ladislava Pytlouna.
- 25. listopadu 2023, klubovna muzea od 14 hodin
30 let od rozpadu Československa. Přednáška PhDr. Vojtecha Čelka.
- 9. prosince 2023, klubovna muzea od 14 hodin
Zmije – žijí tu s námi! Přednáška Bc. Lukáše Blažeje.
- 14. prosince 2023, Centrum textilního tisku od 17 hodin
Prezentace, křest a autogramiáda knihy Jaroslava Panáčka Kartounky v České Lípě od 18. do 20. století.

Cyklus Přetočte dějiny!

Pásmo pravidelných setkání s filmovými ukázkami a zasvěceným komentářem uváděl historik Mgr. Petr Kopal, Ph.D. z Ústavu pro studium totalitních režimů, dlouholetý vedoucí projektů Film a dějiny. Cyklus byl proponován na sedm dílů, ale vlivem vážného onemocnění přednášejícího se mohly uskutečnit pouze tři, přičemž při posledním z nich autora doplnil Mgr. Martin Tichý z téhož ústavu.

- 8. března 2023, Jazzklub U bílýho černocho od 19 hodin
Dějiny na filmovém plátně: skutečnější než skutečnost Vliv rozvoje počítačových technologií, umožňujících stvořit na filmovém plátně libovolná prostředí (počínaje třeba „jurským parkem“). Přednášel Mgr. Petr Kopal, Ph.D.
- 10. května 2023, Jazzklub U bílýho černocho od 18 hodin
Trocnovský hrdina v populárních (filmových) obrazech. Historismus nebo též druhý život v populárních obrazech trocnovského hrdiny Jana Žižky z Trocnova, které vznikly v průběhu 19. a 20. století. Přednášel Mgr. Petr Kopal, Ph.D.

- 8. listopadu 2023, Jazzklub U bílýho černocho od 18 hodin
Král Šumavy a spol. Filmy, které měly zatraktivnit komunistický režim a jeho bezpečnostní složky. Vzápětí, na přelomu 50. a 60. let, vznikl soubor tematicky odvozených snímků. Přednášel Mgr. Petr Kopač, Ph.D. a Mgr. Martin Tichý.

Celkem se všech klubových akcí (přednášky, komentované prohlídky, výlety) v roce 2023 zúčastnilo 630 osob.